

אגודת עורכי הפטנטים בישראל
ASSOCIATION OF PATENT ATTORNEYS IN ISRAEL

26A Habarzel St., Tel-Aviv 69710, Israel
Mailing address: P.O.B. 13239, Tel-Aviv 61131
Tel.: 972-3-7109333
Fax: 972-3-5606405

רח' הברזל 26א', תל אביב
מען למכתבים: 0: ת.ד. 13239, תל-אביב 6131
טל.: 03-7109333
פקס: 03-5606405

תל-אביב, 3 במאי, 2012
ע"י פקסימיליה ובדואר

מר דוד רותם
יו"ר ועדת החוקה, חוק ומשפט של הכנסת
הכנסת
ירושלים

פרופ' יעקב נאמן
שר המשפטים
צלאח-א-דין 29,
ירושלים

נכבדי,

**הנדון: תקנות הפטנטים (גוהלי הלשכה, סדרי דין, מסמכים ואגרות
תיקון), התשע"ב-2011**

אני פונה אליכם בתפקידי כיו"ר אגודת עורכי הפטנטים בישראל, שהינה אגודה וולונטרית המאגדת אנשי מקצוע שהינם בעלי רשיון עורך פטנטים בישראל. האגודה מקיימת קשר שוטף עם רשות הפטנטים, נמצאת בקשרים שוטפים עם מוסדות החקיקה, והינה משתתפת קבועה בדיוני וועדת החוקה. למעלה מ-90% של מבקשי הפטנטים בארץ מיוצגים בפני הרשות, באשר עורכי הפטנטים, רבים מהם חברי האגודה, מייצגים את מירב צרכניה של רשות הפטנטים בכל הנוגע לקבלת הגנה על הפיתוחים הטכנולוגיים שלהם.

מכתבי זה נשלח בתגובה להצעה לתיקון תקנות הפטנטים של משרד הפטנטים, כפי שנשלחה ליו"ר הנכבד ביום 4 בדצמבר 2011, העוסקת, בין היתר, בהליכים בפני רשם הפטנטים. מכתבי מתייחס בעיקר לתיקון המוצע לתקנה 59, ומטרתו בעיקר להבהיר את התנגדותי לתיקון המוצע כפי שהובעה בע"פ בדיון שהתקיים בפורום רשם הפטנטים שהתקיים לאחרונה, וזאת גם לאחר שיחות אשר קיימתי מאז עם עמיתים למקצוע.

בקצרה, לפי סדרי הדין הקבועים כיום ומזה שנים רבות, הליכי התנגדות נפתחים בהחלפה של כתבי טענות, באשר המתנגד רשאי לצרף ראיות להתנגדות, אך אינו חייב בכך. בנוסח התקנות שהועבר לאישור ועדת החוקה, נקבע כי על המתנגד לפרט את טענותיו העובדתיות והמשפטיות כבר עם הגשת ההתנגדות, ולצרף אליהן את ראיותיו. עוד נקבע כי על מבקש הפטנט להגיש את ראיותיו יחד עם כתב התשובה להתנגדות.

הליכים על ריב בנושאי פטנטים, לרבות הליכי התנגדות למתן פטנט הינם הליכים "נכבדים" ביותר, בין היתר בשל מורכבות ורוחב יריעת הראיות אשר על הצדדים להציג. מורכבות הראיות שיש להביא משליכה בהכרח על משך הזמן הנדרש לאיסופן. אף אם נכונים הדברים גם לגבי תחומים אחרים, הרי שבנושאי פטנטים הם קשים שבעתיים, שכן במקרים רבים מומחים מתאימים לא מצויים בארץ¹ ויש צורך להעסיק מומחים מחו"ל². לכל הנוגעים בדבר נדרש זמן ללימוד הנושא, יש צורך למפגשים ודיונים ממושכים בין עורך הדין ו/או עורך הפטנטים עם המומחים ועם הממציאים והתוצאה היא שהליך הכנת הראיות דורש זמן ממושך, במיוחד כאשר הממציאים והמומחים הינם מחו"ל, מצב תדיר בהליכים משפטיים בענייני פטנטים, לרבות הליכי התנגדות. הזמן הרב הנדרש לעניין ע"י כל הנוגעים בדבר מתורגם גם לעלות גבוהה מאד. העלות המשפטית של ניהול ההליך יכולה להגיע למאות רבות של אלפי שקלים, ואף למעלה מכך, ואף בכך יש משום אינדיקציה לחשיבות הרבה שהצדדים מייחסים לנושא.

¹ בין משום תחום המומחיות המיוחד, ובין משום שלעיתים כל העוסקים בתחום מסויים בישראל קשורים עם אחד הצדדים, שעשוי להיות מעורב באופן עסקי או דרך מתן מענקים לכל המחקרים הקיימים בישראל בתחום ספציפי.
² הצורך להעסיק מומחים מחו"ל נובע גם משיקולים אחרים כגון השפה של המבקשים שמוצאם מחו"ל, משיקולי עלויות תרגום ומשיקולי עלות, הנובעים מכך שלעיתים מומחים מועסקים בקשר לבקשות מקבילות במספר מדינות.

הכנת ראיות דורשת איפוא זמן רב, ועל פי הניסיון המקצועי של חברי למקצוע ושלי, יקשה מאוד לסיימה במהלך ארבעה חודשים בלבד, אשר יוקצבו להכנתן (ועימן כתב הטענות), היה והתיקון המוצע לתקנה 59 יתקבל.

הטלת תובה על הצדדים להגיש ראיותיהם כבר בשלב הראשון, ויחד עם כתבי הטענות, עלולה לגרור את הצדדים להוצאות כספיות כבדות אשר בתרחיש רבים היו מתיתרות לחלוטין, ובתרחיש אחרים ניתן היה להפחית אותן במידה ניכרת, אילו היו כתבי הטענות מוגשים בשלב ראשון, והמחלוקת שבין הצדדים מתוחמת ומצומצמת כבר בשלבים מוקדמים של הליך ההתנגדות.

במישור הפרקטי, ניתן להביא דוגמאות רבות, ואסתפק באחדות. פעמים רבות יקרה מייד כי עם הגשת ההתנגדות, ולעיתים אפילו טרם הוגש כתב הטענות, בקשת הפטנט נזנחת. בתרחיש כזה תאלץ המתנגדת לשאת בהוצאות עצומות לצורך הכנת הראיות. גם אם תיפסקנה הוצאות לטובתה, הללו לא יכסו את כל העלות, והתוצאה תהיה LOSE-LOSE, זה חסר, זה חסר. תרחיש שני הינו, למשל, המצב שבו מוגשת בקשה לתיקון פירוט הפטנט אשר בעקבותיה מצטמצמת מאד המחלוקת, אם היא נותרת בכלל. התוצאה דומה. וכל אלה, עוד טרם הזכרתי את המקרים הרבים המסתיימים בפשרה בין הצדדים, אשר גם אליה קל יותר להגיע כאשר תחום המחלוקת מוגדר. הדבר גורם לפגיעה מרחיקת לכת ביעילות ההליך השיפוטי, יוצר עלויות מיותרות לצדדים, ובסופו של דבר גם לא יביא ליירוז ההליך, שכן ממילא בפועל יצטרך הרשם להכיר בקושי האינהרנטי לעמוד בלוחות הזמנים, ויעניק ארכות זמן.

לפיכך, כאמור כפי שציינתי גם בעל פה, ויחד עימי נציגי ארגונים מקצועיים נוספים, לדעתי התיקון המוצע אינו רצוי. הוא עלול לגרום להכבדה בלתי סבירה על הצדדים, ולניהול הליכים מיותרים בפני כב' הרשם. יש טעם רב להשאיר את הליך ההתנגדות כשהוא ממוצל לשני שלבים: שלב תיחום המחלוקת (באמצעות הגשת כתבי טענות), ושלב בירור המחלוקת (באמצעות הגשת ראיות ושמיעת עדויות).

לשם השוואה, להבנתי, בתיקים המתנהלים בבתי המשפט האזרחיים, תקנות סדרי הדין מחייבות צירוף ראיות לכתבי הטענות רק בהליכים מיוחדים כגון המרצת פתיחה, הליך בסדר דין מהיר (בסכומים קטנים), או במקרים מיוחדים של תביעה בסדר דין מקוצר. בסכומים משפטיים אחרים, קל וחומר סכומים מורכבים, מוגשים כתבי טענות ומתנהלים הליכי קדם משפט כדי לתחום את המחלוקת ולצמצם אותה, לפני שניגשים לשלב ההוכחות.

בשם אגודת עורכי הפטנטים, אני מקדמת בברכה את יוזמת משרד המשפטים. עם זאת הנני סבורה כי גם אם במבט ראשון ניתן לראות בתיקון המוצע מעין ייעול, אין הוא כזה, ועלול להתגלות כגורם לסרבול והכבדה, וממילא, הפתרון המוצע בתקנות עלול לפגוע באופן קשה בזכויות הצדדים, בעלי הדין, ובכך להקריב על מזבח היעילות (המדומה) את האינטרסים הציבוריים החשובים העומדים על כפות המאזניים בהליכי רישום פטנט ובחילי התנגדות הקודמים להם.

אין ספק כי מן הראוי לייעל את הליך ההתנגדות למתן פטנט, אולם יש לשקול ולבחון את הפתרונות האפשריים תוך שיתוף הציבור, ובאופן מיוחד ציבור עורכי הפטנטים הבקי ומנוסה בעניין, ונשמח להציע הצעות אופרטיביות בדיון מעשי.

בכבוד רב,
מיכל חסמי, עו"פ
יו"ר

העתקים:

1. גב' שרית דנה, המשנה ליועץ המשפטי לממשלה
2. מר הווארד פולינר, הממונה על הקניין הרוחני, מחלקת ייעוץ וחקיקה, משרד המשפטים
3. מר אסא קלינג, ראש רשות הפטנטים